

Vyučovací předmět: **PRACOVNÍ ČINNOSTI**

Vzdělávací oblast : Člověk a svět práce

Charakteristika předmětu

Předmět pracovní činnosti postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vychází z konkrétních životních situací , v nichž žáci přichází do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Předmět se zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělávání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a společnosti.

Je založen na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Předmět pracovní činnosti je rozdělen na čtyři tematické okruhy

- Práce s drobným materiálem
- Konstrukční činnosti
- Pěstitelské práce
- Příprava pokrmů

Vyučovací předmět má časovou dotaci 5 hodin týdně.

Vyučování probíhá většinou v kmenových učebnách jednotlivých ročníků, dále na pozemku školy (zahrada) a ve školní kuchyňce.

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka pracovních činností přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení:

Učí se vyhledávat a třídit informace a na základě jejich pochopení a propojení je efektivně využívat v procesu učení (poznávání), v tvůrčích činnostech a praktickém životě; tím, že učitel vede žáky k orientaci v oblasti vizuální kultury, která se jich bezprostředně dotýká, a to jak v rámci zprostředkování školou, tak i s přesahem do každodenního života.

Učí se operovat s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádět věci do souvislostí, propojovat do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí; tím, že učitel přivádí žáky do světa vizuálního vyjadřování v roli tvůrců i příjemců, učí je porovnávat různé druhy vizuálního vyjadřování z hlediska jejich kontextu, účelu i estetického působení.

Učí se samostatně pozorovat a experimentovat, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti; tím, že učitel vede žáky k tvořivému zpracovávání podnětů ze svého okolí, k experimentování s výtvarnými materiály a vyjadřovacími prostředky a k vyhledávání nejvhodnějších forem pro vyjádření svých zážitků, k porovnávání výsledků své práce s výsledky práce ostatních a k vytváření úsudku o vlastním výtvarném vyjadřování.

Kompetence k řešení problémů:

Učí se vyhledávat informace vhodné k řešení problému, využívat získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechat se odradit případným nezdarem a vytrvale hledat řešení; tím, že učitel vede k samostatnému hledání možností řešení výtvarných úkolů s využitím všech dostupných informací, prostředků a technik.

Učí se samostatně řešit problémy, volit vhodné způsoby řešení, užívat při řešení empirické a tvořivé postupy; tím, že učitel pobízí k experimentování a k nacházení osobitého a individuální řešení zadaného úkolu.

Sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů, učí se obhájit vlastní řešení, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí; tím, že učitel vede žáky k vědomí odpovědnosti za vlastní dílo jako součásti osobní výpovědi.

Kompetence komunikativní:

Učí se formulovat a vyjadřovat své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně, souvisle a kultivovaně v ústním projevu; tím, že učitel vede žáky k vysvětlování a obhajování svého pojetí výtvarného úkolu.

Učí se naslouchat druhým lidem, porozumět jim, vhodně na ně reagovat, účinně se zapojovat do diskuse, obhajovat svůj názor a vhodně argumentovat; tím, že učitel rozvíjí dovednost vyslechnout v diskusi názor ostatních a vyslovit a obhájit vlastní názor na práci druhého i na díla a produkty z oblasti výtvarného umění a obecné vizuální kultury.

Učí se rozumět obrazům a jiným vizuálním vyjádřením, gestům a jiným komunikačním prostředkům, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění; tím, že učitel vede k vědomému využívání postupů, technik a materiálů z široké oblasti vizuálního vyjadřování pro vlastní tvůrčí vyjádření v rámci zadaných úkolů i pro vyjádření vlastní osobní výpovědi.

Učí se využívat informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem; tím, že učitel vede k tvořivému hledání různých způsobů vizuálního vyjádření a jejich kombinací.

Kompetence sociální a personální:

Učí se účinně spolupracovat ve skupině, podílet se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňovat kvalitu společné práce; tím, že učitel vede k práci ve dvojici i ve skupině, učí žáky vnímat svou roli a své místo v pracovní skupině, ocenit svůj přínos ke zdaru společné práce.

Učí se podílet na utváření příjemné atmosféry v týmu, přispívat k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápat potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňovat zkušenosti druhých lidí, respektovat různá hlediska; tím, že učitel učí vyslovit a obhájit svůj názor a stanovisko a současně přijmout, pochopit a respektovat odlišný názor druhého.

Učí se vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; tím, že učitel poskytuje prostor k prezentaci vlastní práce a vyslovení svého názoru, i když je v rozporu se stanoviskem většiny, učí žáky přijmout i kritiku a nesouhlas.

Kompetence občanské:

Učí se respektovat přesvědčení druhých lidí, vážit si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí; tím, učitel učí v diskusích i přímo vnímáním výtvarných děl vnímat emoce, postoje a přesvědčení druhých, respektovat jejich odlišnost a přijímat je jako další z mnoha možností, hájit právo druhých na vyjádření odlišného názoru a přijímat i dílo, jež mu není blízké, jako svébytné vyjádření zasluhující si úctu a pozornost.

Učí se respektovat, chránit a oceňovat naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevat pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojovat do

kulturního dění; tím, že učitel učí vnímat tvorbu vlastní i druhých lidí jako jedinečný výsledek duševního úsilí a práce, propojující naši současnou kulturu s jejím historickým základem.

Kompetence pracovní:

Učí se používat bezpečně a účinně materiály, nástroje a další předměty, určené k samostatné tvorbě ve vyučovacích hodinách tím, že učitel vytváří možnosti pro osvojení základních dovedností i pro samostatnou práci.

Tematické okruhy průřezových témat zařazených do předmětu

OSV Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

OSV 1: *Rozvoj schopností poznávání*: smysl, vnímání, pozornosti a soustředění; řešení problémů

OSV 2: *Sebepoznání a sebepojetí*: já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samé/mu; moje vztahy k druhým lidem

OSV 5: *Kreativita*: cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality)

Sociální rozvoj

OSV 8: *Komunikace*: řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování)

OSV 9: *Spolupráce a soutěživost*: rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky

Morální rozvoj

OSV 11: *Hodnoty, postoje, praktická etika*: analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevu v chování lidí

VMEGS Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

VMEGS 3: *J sme Evropané*: kořeny a zdroje evropské civilizace

MUV Multikulturní výchova

MUV 1: *Kulturní diference*: jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik

MUV 2: *Lidské vztahy*: vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; osobní příspěvek k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

MEV Mediální výchova

Tematické okruhy receptivních činností:

MEV 1: *Kritické vnímání mediálních sdělení*: pěstování kritického přístupu k reklamě; hodnotící prvky ve sdělení; hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením

MEV 2: *Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality*: hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje

MEV 4: *Vnímání autora mediálních sdělení*: identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu

MEV 5: *Fungování a vliv médií ve společnosti*: role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na postoje a chování; vliv médií na kulturu.

Časové vymezení předmětu

	1.	2.	3.	4.	5.	celkem
Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5

Očekávané výstupy, jichž je dosahováno v 1. – 5. postupném ročníku a jsou v souladu s RVP

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

1. vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
2. pracuje podle slovního návodu a předlohy
3. vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu
4. využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
5. volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
6. udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

7. zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi
8. provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž
9. pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
10. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

11. provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
12. pečuje o nenáročné rostliny
13. provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování
14. ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
15. volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní
16. dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

PŘÍPRAVA POKRMŮ

17. připraví tabuli pro jednoduché stolování
18. chová se vhodně při stolování
19. orientuje se v základním vybavení kuchyně
20. připraví samostatně jednoduchý pokrm
21. dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
22. udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY

23. provádí jednoduché práce s technickými materiály a dodržuje technologickou kázeň
24. řeší jednoduché technické úkoly s vhodným výběrem materiálů, pracovních nástrojů a nářadí
25. organizuje a plánuje svoji pracovní činnost

1.-3. ročník

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo
<p><i>OVO:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vytváří jednoduchými postupy různé předměty z rozličných materiálů ▪ pracuje podle slovního návodu a předlohy ▪ zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi ▪ provádí pozorování přírody ▪ zaznamenává a zhodnotí výsledky pozorování ▪ pečuje o nenáročné rostliny ▪ připraví tabuli pro jednoduché stolování ▪ chová se vhodně při stolování ▪ dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, chrání své zdraví ▪ seznamuje se s lidovými zvyky a tradicemi, některé si vyzkouší ▪ zná historii českých svátků a zvyklostí ▪ podílí se na ochraně a tvorbě životního prostředí ▪ na PC poznává a využívá základní potřebné funkce, vyhledává informace 	<p><i>DV:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vystřihuje, lepí skládá, vytrhává papír ▪ sbírá, třídí, suší rostliny, listy, semena ▪ vyhledává a dotváří přírodniny na základě představ ▪ opracovává a aranžuje přírodniny ▪ udržuje pořádek a čistotu na svém pracovišti ▪ pracuje podle slovního návodu ▪ zvládá jednoduché pracovní postupy ▪ získává pracovní dovednosti a návyky při pracích s různým materiálem ▪ citlivě přistupuje ke své práci a okolí ▪ umí pracovat se šablonou ▪ sám volí např. barvy papíru, trháni v ohybu ▪ učí se zacházet s různými nástroji ▪ zvládá jednoduché opracování dřeva ▪ spolupracuje ve dvojicích a větších skupinách ▪ učí se respektovat požadavky bezpečnosti a hygieny práce ▪ umí zhodnotit výsledek své pracovní činnosti ▪ modeluje tvary podle předlohy ▪ zvládá různé druhy stehů, našívání knoflíků ▪ poznává různé druhy textilií a získává poznatky o jejich výrobě ▪ pracuje uvědoměle, tvořivě a samostatně ▪ učí se základním pěstitelským činnostem ▪ vytváří si základy pracovních návyků 	<p>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ chápe vlastnosti materiálu ▪ s papírem – mačkání, trháni, lepení, stříhání, vystřihování, překládání, skládání, konstruování, řezání ▪ s kovem – tvarování, proplétání drátu, práce s kovovou fólií ▪ s přírodninami – sbírání, dotváření, aranžování, opracovávání ▪ s textilem – navlékání jehly, uzal, stříhání, šití-různé druhy stehů, našívání knoflíků a hadříků, lepení ▪ s jiným materiálem - se dřevem, modelovací hmotou, keramickou hlinou <p>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ se stavebnicemi – sestavování stavebnicových prvků, kolektivní práce, montáž, demontáž, práce s jednoduchým návodem, předlohou nebo náčrtem podle pokynů i samostatně <p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ jednoduché pěstitelské činnosti přiměřené věku dětí – pěstování pokojových rostlin, výživa rostlin, pěstování rostlin ze semen v místnosti, na zahradě ▪ pozorování přírody – zaznamenávání výsledků pozorování, propojení učiva s prvoukou <p>PŘÍPRAVA POKRMŮ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stolování- chování, příprava stolu, úklid, oslavy narozenin, Vánoce, Velikonoce ▪ pokrmech - zdobení cukroví, vajíčků, sestavení jídelníčku, zdravá výživa <p>PRÁCE S TECHNICKÝMI MATERIÁLY</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ seznamování s novou technologií – základy práce na PC formou her odpovídající věku dítěte ▪ seznámení se základními pojmy

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo
		<p>informační činnosti, s operačními systémy a jejich základními funkcemi, s jednoduchou údržbou počítače, s postupy při běžných problémech,</p> <ul style="list-style-type: none"> s metodami a nástroji vyhledávání informací podle pokynů

4.-5. ročník

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo
<p><i>OVO:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce poskytne první pomoc při úrazu provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž pracuje podle slovního návodu, jednoduchého náčrtu provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní orientuje se v základním vybavení kuchyně připraví samostatně jednoduchý pokrm dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování na PC využívá základní standardní funkce a jeho nejběžnější periferie chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím respektuje pravidla bezpečné práce 	<p><i>DV:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> vystřihuje, lepí skládá, vytrhává papír sbírá, třídí, suší rostliny, listy, semená vyhledává a dotváří přírodniny na základě představ opracovává a aranžuje přírodniny udržuje pořádek a čistotu na svém pracovišti pracuje podle slovního návodu zvládá jednoduché pracovní postupy získává pracovní dovednosti a návyky při pracích s různým materiálem citlivě přistupuje ke své práci a okolí umí pracovat se šablonou učí se zacházet s různými nástroji zvládá jednoduché opracování dřeva spolupracuje ve dvojicích a větších skupinách učí se respektovat požadavky bezpečnosti a hygieny práce umí zhodnotit výsledek své pracovní činnosti seznamuje se s lidovými zvyky a tradicemi, některé si vyzkouší modeluje tvary podle předlohy zvládá různé druhy stehů, našívání knoflíků, sešívání, látání poznává různé druhy textilií a získává poznatky o jejich výrobě pracuje uvědoměle, tvořivě a samostatně zná historii českých svátků a zvyklostí 	<p>PRÁCE S PAPIREM A KARTONEM</p> <ul style="list-style-type: none"> s papírem a kartonem – vyřezávání, vystřihování, děrování, prostorové konstrukce, polepování, tapetování <p>PRÁCE S KOVEM</p> <ul style="list-style-type: none"> tvárování kovových fólií, drátu, rytí, vyhlazování <p>PRÁCE SE DŘEVEM</p> <ul style="list-style-type: none"> - zatloukání hřebíků, broušení, pilování, poznávání druhů dřeva, lepení, barvení, vrtání ruční vrtáčkou, nebozezem, opracovávání výrobků <p>PRÁCE S PŘÍRODNINAMI</p> <ul style="list-style-type: none"> aranžování vytváření jednoduchých výrobků z dostupných přírodnin <p>PĚSTITELSKÉ PRÁCE</p> <ul style="list-style-type: none"> ošetřování pokojových květin vegetativní množení rostlin rostliny jedovaté, rostliny jako drogy, alergie <p>PRÁCE S TEXTILEM</p> <ul style="list-style-type: none"> stehy, sešívání, základní poznatky o tkaní, háčkování, tkaní, batika <p>KONSTRUKČNÍ PRÁCE SE STAVEBNICÍ A TECHNICKÝMI PROSTŘEDKY</p> <ul style="list-style-type: none"> montáž a demontáž stavebnicových prvků, montáž elektrického obvodu – instalování, různé možnosti zapojení

<p><i>ce s hardware i software a postupuje poučeně v případě jejich závady</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>učí se základním pěstitelským činnostem</i> ▪ <i>podílí se na ochraně a tvorbě životního prostředí</i> ▪ <i>vytváří si základy pracovních návyků</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>využívání PC - formáty souborů, multimediální využití počítače se základními způsoby komunikace, s formulacemi požadavku při vyhledávání na internetu</i> <p>ÚPRAVA POKRMŮ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>výběr, nákup a skladování potravin</i> ▪ <i>technika v kuchyni – historie a význam</i> ▪ <i>stravování, jídelniček, zdobení cukroví, apod.</i> <p>VÝROBA DOPLŇKŮ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>přívěsky, náramky, ozdoby, kultura odívání – péče o svůj vzhled</i> ▪ <i>- lidové zvyky, tradice, řemesla</i>
--	---	---